

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

มอญเป็นชนชาติเก่าแก่ที่อาศัยอยู่บริเวณตอนใต้ของพม่า ในอดีตชนชาติมอญเคยมีอำนาจปกครองตนเอง และอาณาจักรมอญเคยมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมากในดินแดนสุวรรณภูมิ แม้ว่าในปัจจุบันนี้ชาวมอญจะไม่มีแผ่นดินของตนเอง แต่ชาวมอญก็เป็นกลุ่มชนที่มีความยึดมั่นในวัฒนธรรมของตนอย่างเหนียวแน่น โดยมีระบบความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษและความผูกพันยึดมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ในประเทศไทยมีชาวมอญอาศัยอยู่ในหลายท้องถิ่น หลายภูมิภาค คนไทยเชื้อสายมอญในประเทศไทยเหล่านี้ ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตาม ล้วนมีประเพณีพิธีกรรมที่แสดงถึงวัฒนธรรมอันได้รับการปฏิบัติและสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่ยังคงสืบทอดมาสู่ลูกหลาน เช่น ประเพณีสงกรานต์ บวชนาค งานศพ และรำผีมอญ เป็นต้น

พิธีรำผีเป็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ของชาวมอญมาแต่ครั้งโบราณ ไม่ว่าจะเป็นการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การแก้บนหลังจากสิ่งที่ได้บนบานไว้สัมฤทธิ์ผล การขอขมาผีบรรพบุรุษเนื่องจากทำผิดผี หรือการจัดพิธีขึ้นเพื่อเป็นการบูชาผีบรรพบุรุษของตน และเจ้าพ่อเจ้าแม่ประจำหมู่บ้านให้ได้สนุกสนานในช่วงเทศกาลสงกรานต์หรือปีใหม่ไทย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดสิริมงคลแก่ผู้มาร่วมพิธีโดยมีความเชื่อกันว่าผีจะพอใจและช่วยปกป้องคุ้มครองให้คนในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข พิธีกรรมนี้จะใช้การร้องรำทำเพลงเป็นสื่อ โดยผ่านคนกลางคือคนทรงเพื่อติดต่อกับผี

จากการศึกษาประเพณีและพิธีกรรมต่างๆของชาวมอญพบว่า พิธีรำผีเป็นพิธีกรรมประเภทหนึ่งที่มีบทบาทต่อชาวมอญทุกท้องถิ่น เป็นพิธีกรรมความเชื่อที่มีมาแต่โบราณอันสืบเนื่องมาจากการนับถือผีของชาวมอญที่มีมาก่อนการนับถือพระพุทธศาสนา แม้กระทั่งปัจจุบันนี้ ชาวมอญในประเทศไทยก็ยังคงสืบทอดพิธีรำผีอยู่

แม้ว่าในปัจจุบันจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์มอญอยู่เป็นจำนวนมากก็ตาม แต่งานวิจัยที่มุ่งศึกษาวิธีการสื่อความหมายและอัตลักษณ์ความเป็นมอญ จากพิธีกรรมของชาวมอญที่มีการแสดงเป็นองค์ประกอบนั้นยังมีอยู่น้อย งานวิจัยเล่มนี้มุ่งที่จะศึกษาพิธีรำผีวงสรวงเจ้าพ่อเจ้าแม่หมู่บ้านเวชะราว ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีการสืบทอดพิธีกรรมตามแบบดั้งเดิมจากรุ่นหนึ่งมาสู่อีกุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง มีอัตลักษณ์เฉพาะตนซึ่งแสดงถึงความเป็น

ชาติพันธุ์มอญ โดยผ่านระบบสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในองค์ประกอบต่างๆของพิธีกรรม เช่น ทำรำ ดนตรี เพลงร้อง เครื่องแต่งกาย ฯลฯ หมู่บ้านเวชะรวานับเป็นหมู่บ้านเดียวในอำเภอพระประแดงที่ยังมีพิธีกรรมลักษณะนี้อยู่ ดังนั้น พิธีรำผีบวงสรวงเจ้าพ่อเจ้าแม่ของหมู่บ้านเวชะรวานจึงเป็นพิธีกรรมที่ควรค่าแก่การศึกษาวิจัย ก่อนที่พิธีกรรมนี้จะสูญหายไปเช่นเดียวกับพิธีรำผีของหมู่บ้านอื่นที่ได้สูญหายไปแล้ว

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลทางพิธีกรรมโดยวิธีทางคติชนวิทยา
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบต่างๆในพิธีรำผี ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นมอญ
3. เพื่อศึกษาบทบาทของพิธีรำผีที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายมอญ

สมมติฐาน

1. องค์ประกอบต่างๆในพิธีรำผี สื่อความหมายและสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นมอญ
2. พิธีรำผีมีบทบาทในการสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมอญในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาเฉพาะพิธีรำผีบวงสรวงเจ้าพ่อเจ้าแม่ในหมู่บ้านเวชะรวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นกรณีศึกษา เพื่อให้เห็นบทบาทของพิธีกรรมกับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายมอญซึ่งยังมีปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารตามแหล่งค้นคว้าต่างๆ ดังนี้
 - หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
 - หอสมุดแห่งชาติ
 - ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ

2. ค้นหาข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระบบออนไลน์ เนื่องจากข้อมูลทางชาติพันธุ์มอญ และวัฒนธรรมประเพณี มีผู้วิจัยชาวต่างชาติศึกษาไว้มาก แต่ไม่ได้แพร่หลายในประเทศไทย หรือแม้กระทั่งผลงานการวิจัยของคนไทยเอง บางครั้งก็ไม่ได้เผยแพร่ออกมาในรูปแบบของเอกสาร การค้นหาข้อมูลจาก Internet เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้เรียนรู้ข้อมูลได้กว้างขวางขึ้น

3. หลังจากได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารแล้ว ขั้นตอนต่อไปจึงเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2545 เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญในอำเภอพระประแดง จากนั้นจึงทำการเก็บข้อมูลในหมู่บ้านเว้ชะราวซึ่งใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 1 ปี จากนั้นในช่วงเดือนเมษายน 2546 จึงเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- เครื่องบันทึกเสียง
- แอบบันทึกเสียง
- กล้องถ่ายรูป
- ฟิล์มถ่ายรูป
- เครื่องบันทึกภาพ (วีดิทัศน์)
- แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านเว้ชะราว ใช้ในการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 300 คน ได้รับการตอบกลับมาจำนวน 239 คน เริ่มทำการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน จนถึง วันที่ 20 เมษายน 2546 เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลบุคคล และข้อมูลด้านวัฒนธรรม

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้มาร่วมพิธีรำผีบวงสรวงเจ้าพ่อเจ้าแม่เว้ชะราว ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ที่เข้าร่วมในพิธีรำผี เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2546 จำนวน 200 คน เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์มีทั้งข้อมูลบุคคล ความเชื่อที่มีต่อเจ้าพ่อเจ้าแม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพิธีรำผี และอัตลักษณ์ความเป็นมอญที่สังเกตเห็นได้จากพิธีรำผี

4. วิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอเป็นบทๆ

5. สรุปผลการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจจะศึกษาความสัมพันธ์เชิงบทบาทหน้าที่ระหว่างข้อมูลทางด้านการแสดง พิธีกรรม และชาติพันธุ์ต่อไป
2. ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการสื่อความหมายและบทบาทของพิธีรำผี ที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายมอญ
3. ช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่พิธีรำผีของชาวไทยเชื้อสายมอญให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เพื่อมิให้สูญหายไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์มอญ งานวิจัยที่เกี่ยวกับพิธีกรรมที่มีการแสดงเป็นองค์ประกอบ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมที่มีต่อสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์มอญ

ชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ของ สุภรณ์ โอเจริญ (2519) วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษาเรื่องราวของชาวมอญในประเทศไทยในด้านต่างๆ แสดงให้เห็นถึงฐานะและสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนบทบาทและความสำคัญของชาวมอญ รวมทั้งการปรับตัวให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยด้วยปัจจัยต่างๆ ทางสังคมที่เอื้อต่อการผสมกลมกลืน เช่น ความคล้ายคลึงกันในเรื่องรูปร่างหน้าตา อาชีพ การนับถือศาสนา เป็นต้น

การศึกษาชุมชนมอญในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ของ ผุสดี ทิพทัส และ สุวัฒน์ ธาดานิติ (2532) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นโครงการวิจัยหนึ่งในโครงการวิจัยแม่บทพื้นที่อำเภอพระประแดง โดยศึกษาในด้านลักษณะทางกายภาพของชุมชน โครงสร้างด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ประเพณี รวมทั้งทัศนคติของคนมอญที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนในช่วง 20 ปีหลัง ร่วมกับการศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารประเภทที่พักอาศัยและอาคารทางศาสนา ผลจากการวิจัยสรุปว่า หมู่บ้านมอญที่ตั้งอยู่ริมคลองลัดหลวงในตำบลบางพิง ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก มีการรักษา

ประเพณีเป็นประจำทุกปี เช่นเดียวกับหมู่บ้านมอญในตำบลทรงคนอง ส่วนหมู่บ้านมอญในตำบลตลาดซึ่งตั้งอยู่กลางตัวเมือง สภาพของชุมชนมอญเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมค่อนข้างมาก เนื่องจากมีคนเชื้อสายอื่นเข้ามาปะปนและมีความเจริญมากขึ้น

ชีวิต พิธีกรรม และเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนมอญในเมืองไทย กรณีศึกษาในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ของ อระระโท โอบิมา (2536) วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาภาษามอญศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาการอ้างชาติพันธุ์มอญ โดยพิจารณาการแสดงออกและการเรียนรู้เอกลักษณ์ชาติพันธุ์มอญ ผู้วิจัยมองความสัมพันธ์ระหว่างการอ้างชาติพันธุ์กับพิธีกรรม โดยใช้ทฤษฎีการอ้างชาติพันธุ์และทฤษฎีการวิเคราะห์ พิธีกรรม ซึ่งพบว่าเพื่อที่จะให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถอ้างอยู่ได้ จำเป็นต้องมีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ กลุ่ม (group) ประวัติ (history) และเอกลักษณ์ (identity) ทั้งนี้ พิธีกรรมต่างๆเป็นกลไกสำคัญที่จะอ้างเอกลักษณ์ชาติพันธุ์มอญโดยการสืบต่อทางสายเลือด และสืบต่อประวัติของชาติพันธุ์มอญ

การศึกษาวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายรามัญตำบลสลวย อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ของ รัชดาวัลย์ จันทวงศ์ (2538) วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายรามัญตำบลสลวย อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผลจากการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากเดิม เช่น วัฒนธรรมทางการแต่งกาย ประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิตต่างๆ มีการผสมผสานแบบไทยมากขึ้น วัฒนธรรมทางภาษายังคงมีผู้นับรักษามอญอยู่บ้าง ส่วนการเล่นต่างๆ ก็มีการส่งเสริมให้จัดขึ้นในช่วงเทศกาลต่างๆอยู่เสมอเพื่อมิให้สูญหายไป

การอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมอญ : กรณีศึกษาชุมชนมอญบ้านม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ของ ศิริรัตน์ แอดสกุล (2542) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นโครงการวิจัยเงินอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการอ้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวมอญรวมทั้งวิถีชีวิตของชาวมอญจากการศึกษาพบว่าชาวมอญบ้านม่วงยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างไว้ได้จนถึงปัจจุบัน เช่น ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ แต่ก็มีบางส่วนที่ถูกผสมกลมกลืนให้เข้ากับสังคมไทยด้วย ปัจจัยที่ทำให้ชาวมอญเกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ได้แก่ นโยบายของรัฐ การศึกษา อาชีพ การแต่งงาน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพย้ายถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับพิธีกรรมที่มีการแสดงเป็นองค์ประกอบ

พิธีรำผีเบื้องในงานศพ ของ สุรินทร์ ทับรอด (2541) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษาในเรื่องของความเชื่อที่เกี่ยวกับพิธีรำผีและบทบาทหน้าที่ของพิธีรำผีเบื้องในงานศพของชาวมอญพระประแดง โดยเน้นหนักไปในเรื่ององค์ประกอบทางดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีรำผี มีการบันทึกเพลงที่ใช้ในพิธีด้วยตัวโน้ตสากล เพื่อประโยชน์ในเชิงอนุรักษ์มิให้เสื่อมสลายไป รวมทั้งประเพณีการจัดงานศพแบบมอญ โดยสรุปผลไว้ว่า ในพิธีศพของมอญมีทั้งพิธีกรรมทางพุทธศาสนาและพิธีรำผีอันเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผี แสดงถึงความสัมพันธ์ของพุทธและผีที่มีต่อกันอย่างแยกไม่ออก ส่วนในเรื่องของดนตรียังคงใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้าอยู่เหมือนเดิม เพียงแต่เปลี่ยนเครื่องประกอบจังหวะบางชิ้นและรูปแบบของวงมีการจัดอย่างเป็นระเบียบมากกว่าในอดีต

ฟ้อนผีฟ้านางเทียม : การฟ้อนรำในพิธีกรรมและความเชื่อของชาวอีสาน ของ สุรัตน์ จงดา (2541) วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชานาฏศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการฟ้อนในพิธีกรรมของชาวบ้าน ณ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัย จากการสัมภาษณ์ และจากการสังเกตพิธีกรรมและการฟ้อน ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มนางเทียมและผู้เข้าร่วมพิธีฟ้อนผีฟ้าในอำเภอพระยืน สืบเชื้อสายมาจากเวียงจันทน์และยังคงสืบทอดพิธีฟ้อนผีฟ้ามาอย่างต่อเนื่อง ส่วนท่าฟ้อนผีฟ้า ปัจจุบันยังคงรูปแบบการฟ้อนดั้งเดิม มีลักษณะใกล้เคียงกับท่าฟ้อนอีสานในการแสดงอื่นๆ เช่น หมอลำ และคาดว่า การฟ้อนผีฟ้าจะมีอยู่ต่อไปตราบนานเท่าที่คนอีสานยังนับถือผีอยู่

การปรับพิธีกรรมการฟ้อนผีหมอของชาวลัวะ อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ของ ชชาติชัย ฉายมงคล (2543) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพิธีกรรมการฟ้อนผีหมอ และการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมการฟ้อนผีหมอของชาวลัวะ โดยศึกษาจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ผลการศึกษาปรากฏว่า มีการปรับเปลี่ยนบางอย่างไปจากอดีต เช่น ด้านองค์ประกอบ มีการเปลี่ยนใช้ดอกกรักพลาสดิกแทนดอกกรักสดเพื่อความสะดวก การปรับเปลี่ยนเรื่องเครื่องแต่งกาย และวัสดุอุปกรณ์ในการเช่นสรวง การละเล่นในพิธีกรรมบางชิ้นเท่านั้น ส่วนขั้นตอนของพิธีกรรมและคติความเชื่อของชาวลัวะที่มีต่อการประกอบพิธีกรรมยังคงเหมือนเดิม

พิธีกรรมและระบบความเชื่อการล่ำผีฟ้าในภาคอีสาน ของ ยุทธพันธ์ เตชะแก้ว (2540) วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอนุกรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบความเชื่อที่อยู่เบื้องหลังพิธีกรรม งานวิจัยชิ้นนี้อาศัย

ข้อมูลจากเอกสารและการวิจัยภาคสนามด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลจากการวิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องผีเป็นอำนาจและกฎเกณฑ์ที่ชุมชนนำมาจัดความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนในระดับครอบครัว เครือญาติ และชุมชน โดยใช้ความเชื่อเรื่องผีในการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม อาศัยสภาวะวิกฤตในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตคนสรรสร้างพิธีกรรมเป็นเครื่องมือมีหมอลำผีฟ้าเป็นกลไก สามารถจัดระเบียบแบบแผนทางสังคมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานทางสังคม

"จิวแต่จิว" ในฐานะละครสังคม : สัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยจีน ของ ศยามล เจริญรัตน์ (2544) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ความสำคัญและพัฒนาการของจิวที่สามารถสะท้อนภาพสังคม ขอบเขตทางชาติพันธุ์จีนในสังคมไทยออกมาในรูปแบบของละคร จากการศึกษาพบว่า จิวเป็นการแสดงที่ยังคงมีความสำคัญต่อชาวจีนเพราะมีความเกี่ยวข้องกับศาลเจ้าจีนที่ยังคงได้รับการเคารพบูชา แต่ในระยะหลังๆ ได้เปลี่ยนฐานะจากสิ่งบูชาเทพเจ้ามาเป็นสิ่งที่สร้างความบันเทิงแทน สิ่งที่จิวนำเสนอได้สะท้อนวิถีการดำเนินชีวิตของชาวจีนโดยสอดแทรกคำสอนให้ประกอบแต่คุณงามความดี เนื้อหาและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในการแสดง ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้ชาวจีนมีความรู้สึกสำนึกในชาติพันธุ์ เกิดความเข้าใจร่วมกัน และยังเป็น การปลุกฝังค่านิยมความเป็นจีนอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมที่มีต่อสังคม

พิธีกรรมพ้องผีกับการจัดระเบียบสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดลำปาง ของ ศิริลักษณ์ สุภากุล (2533) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงหน้าที่ ประโยชน์ของพิธีกรรมพ้องผีในจังหวัดลำปางและบทบาทของพิธีกรรมที่มีผลต่อการจัดระเบียบสังคม โดยมีการเก็บข้อมูลภาคสนามจากพิธีกรรมจริง ผลการวิจัยพบว่า พิธีกรรมพ้องผีมีหน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือ เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในตระกูล ช่วยเป็นกำลังใจในการแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ในด้านการจัดระเบียบสังคม พิธีกรรมมีบทบาทในการควบคุมความประพฤติของคนในกลุ่มตระกูลให้เป็นคนดี โดยใช้อำนาจศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อเรื่องผีป๋ายามาควบคุมคนในสังคม

พิธีทรงเจ้า : โครงสร้างกับสังคมที่หนองขาว ของ เบญจรัตน์ เมืองไทย (2543) วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาถึงบทบาทและความสำคัญของพิธีทรงเจ้าที่มีต่อสังคม และความ

สัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมกับโครงสร้างสังคมตามกระบวนการสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมทั้งหมด ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า พิธีทรงเจ้าที่หนองขาวมีบทบาทและความสำคัญทั้งในระดับปัจเจก กลุ่ม และชุมชนที่ต่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน พิธีกรรมมีความสำคัญในการให้ความมั่นคงทางจิตใจ การแสวงหาความหมายให้กับโลกและชีวิต นอกจากนี้พิธีกรรมยังมีความสำคัญในการสร้างสำนึก ร่วมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ภายใต้ตำนานความเชื่อ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ และการเป็นเชื้อสายเดียวกัน ปัจจุบันพิธีกรรมนี้ได้เสื่อมความศักดิ์สิทธิ์ลง และเปลี่ยนแปลงไปสู่ความต้องการทางโลกมากขึ้น

ทรงเจ้าเข้าผี : วาทกรรมของลัทธิผีและวิกฤตการณ์ของความทันสมัยในสังคมไทย ของ สุริยา สมุทคุปดี และคณะ (2539) งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำความเข้าใจลัทธิพิธีทรงเจ้าเข้าผี ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางศาสนาและความเชื่อในสังคมเมือง โดยเลือกศึกษาร่างทรงและตำหนักทรง 7 แห่ง ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา และเครือข่ายของร่างทรงผ่านพิธีไหว้ครูบูชาเทพในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สระบุรี นครสวรรค์ และกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การทรงเจ้าเข้าผีเป็นสิ่งที่มียุติแล้วในวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม แต่ได้รับการปรับเปลี่ยนและนำเสนอความหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชากรในเมือง ร่างทรงส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงทำหน้าที่เป็นผู้นำในลัทธิพิธี และลูกศิษย์ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางและผู้ใช้แรงงานในเมือง ลัทธิพิธีทรงเจ้าเข้าผีช่วยให้เราเข้าใจปฏิบัติการทางวาทกรรมที่สำคัญในสังคมไทย โดยเฉพาะการโต้แย้งระหว่างพุทธศาสนากับไสยศาสตร์ อำนาจรัฐกับเสรีภาพในการนับถือศาสนาของปัจเจกบุคคล และการคงอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันของความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาที่ต่างกัน

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่วาดด้วยเรื่องความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ เรื่องอื่นๆ อีก เช่น บทบาทหน้าที่ของพิธีแก้ลมอของชาวกุยบ้านสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ของ อิศราพร จันทร์ทอง (2537) **เจ้าพ่อศรีนครเตา :** บทบาทและความสำคัญของการถือผีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาบ้านเมืองเตา ตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ของ อมาวสี เกียรติถาวร (2532) ร่างทรง : บทบาทที่มีต่อสังคมปัจจุบัน กรณีศึกษาที่อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ของ นิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ (2532) ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่ในชุมชนประมง : กรณีศึกษาเจ้าแม่เกาะจิก จังหวัดจันทบุรี ของ ประรณนา จันทร์พันธุ์ (2542) งานวิจัยดังกล่าวนี้จะช่วยชี้ให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมที่มีต่อคนในชุมชน นับเป็นแนวทางที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์วิจัย เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของพิธีรำผีหมู่บ้านเว้ชะราวได้ดียิ่งขึ้น